

ลีลาการตีทับของนายทับสมหมาย ละอองสม ในการแสดงโนรา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (วัฒนธรรมศึกษา)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. 2560

Copyright by Mahidol University

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

ลีลาการตีทับของนายทับสมหมาย ละอองสม ในการแสดงโนรา

TAP PLAYING STYLE OF NAI TAP SOMMAI LA-ONGSOM IN NORA PERFORMANCE

กนกวรรณ ขวัญยืน 5637509 LCCS/M

ศศ.ม. (วัฒนธรรมศึกษา)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: พชร สุวรรณภาชน์, ประ.ด. (ดนตรี), ณรงค์ชัย ปิฎกัรัชต์, ประ.ด. (ดนตรี)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสำคัญของทับและนายทับในวัฒนธรรมโนรา โดยวิเคราะห์ลีลาการตีทับของนายทับสมหมาย ละอองสม ในการแสดงโนรา เพื่อแสดงให้เห็นภูมิปัญญาของนายทับชั้นครู และเสนอแนวทางอนุรักษ์ส่งเสริมลีลาการตีทับในวัฒนธรรมโนราให้คงอยู่ ทั้งนี้ ผู้วิจัยประยุกต์ใช้แนวคิดทางมานุษยวิทยาดนตรีและแนวคิดภูมิปัญญาพื้นบ้าน ในการวิเคราะห์ข้อมูลวัฒนธรรมดนตรีตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เน้นการทำงานสนามในพื้นที่การแสดงโนราในจังหวัดสงขลาและพัทลุง

ผลการศึกษาพบว่า ทับคือเครื่องดนตรีที่เป็นหัวใจหลักของการแสดงโนรา ใช้ควบคุมจังหวะและนำเครื่องดนตรีชิ้นอื่นให้เปลี่ยนจังหวะตามการรำ การทำบทของโนรา นายทับหรือคนตีทับจึงมีความสำคัญที่สุดของวง โนราเป็นรูปแบบการแสดงประกอบดนตรีที่มีทั้งพิธีกรรมและความบันเทิง ลีลาการตีทับของนายทับจึงต้องปรับประยุกต์ให้สอดคล้องไปกับท่วงทำลีลาการรำของโนรา ซึ่งมีสองรูปแบบ คือ ลีลาการตีทับแบบเรียบร้อยและลีลาการตีทับแบบรุก นายทับที่มีความรู้แตกฉานและมีประสบการณ์มากสามารถตีทับได้ทั้งสองรูปแบบ ดังเช่น นายทับสมหมาย ละอองสม หรือลุงอ้อม ที่มีลีลาการตีทับเข้าถึงจิตวิญญาณของโนรา มี “ทางทับ” เป็นเอกลักษณ์ เป็นที่ยอมรับจากคนในวัฒนธรรมโนรา ให้เป็นนายทับชั้นครู ผลวิเคราะห์ลีลาการตีทับเพลง โขของนายทับสมหมาย ละอองสม ในการแสดงโนรา พบว่าส่วนใหญ่มีลักษณะของการตี “ซ้ำหัว” และ “ซ้ำท้าย” เพื่อควบคุมจังหวะหลัก ขณะเดียวกันก็มีการดันสด ตีย้ำจังหวะ ตีลักจังหวะ ใช้เทคนิคเม็ดทรายตกแต่งทางทับไปตามลีลาของผู้รำในบริบทการแสดงโนรา

คำสำคัญ: ทับ/ นายทับ/ ลีลาการตีทับ/ โนรา/ สมหมาย ละอองสม

TAP PLAYING STYLE OF NAI TAP SOMMAI LA-ONGSOM IN NORA PERFORMANCE

KANOKWAN KHWANYUEN 5637509 LCCS/M

M.A. (CULTURAL STUDIES)

THESIS ADVISORY COMMITTEE: PHODCHARA SUWANNAPHACHANA., Ph.D. (MUSIC),
NARONGCHAI PIDOKRAJT., Ph.D. (MUSIC)

ABSTRACT

The purpose of this research was to examine the significance of *Tap* (Thai percussion instrument used in Nora performance as a lead instrument) and *Nai Tap* (a percussionist) in Nora culture. The research focused on *Tap* playing style of *Nai Tap* Sommai La-onsom in Nora performance in order to explain the intellect of an experienced *Nai Tap* and suggest ways to support and preserve the *Tap* playing style in the Nora culture. By this, ethnomusicological concept and local wisdom were deployed to analyze data about the musical culture. Besides, qualitative research and fieldwork in Songkhla and Phatthalung Province, where *Nai Tap* Sommai La-onsom had his performances, were applied as research methods.

The results revealed that *Tap* is an important musical instrument in Nora performance played as a main musical instrument for keeping the rhythm and leading other instruments to play depending on how the performers dance, therefore, making *Nai Tap* the most significant person in the ensemble. Nora is a musical performance in conducting local rites and entertainment where the *Tap* playing style of *Nai Tap* is applied and harmonized with the dance of the performers. There are two styles of playing the *Tap* in Nora performance: simple style and dramatic style, and expert could play *Tap* in both styles. *Nai Tap* Sommai La-onsom or Uncle Om, for example, is a master *Nai Tap* who could predict what the performers would express to the audiences. He has his own “unique *Tap* playing style” which earns him respect as a *Nai Tap Chan Khru* (a skillful and experienced percussionist). According to the analysis of *Tap* playing style in *Pleng Ko* (the rhythm in Nora performance), the findings showed that most of the playing style, *Nai Tap* Sommai La-onsom repeats the same tune at “the first bar” and “the last bar” of the rhythm so that the whole main rhythm could be controled. At the same time, he improvises and emphasizes the rhythm to make the performance more dramatic and encouraging. He sometimes intends to play not to synchronize with the rhythm in order to create melodiousness and excitement to the audiences, he creates techniques and his own playing style depending on how the performers dance and on the performance context.

KEY WORDS: *Tap/ Nai Tap/ Tap* PLAYING STYLE/ NORA/ SOMMAI LA-ONGSOM

164 pages